

**DİVANEORMAN NAHİYESİ'NDEN 1768-1774 OSMANLI-RUS
HARBİNE ASKER TEMİNİ VE DİVANEORMAN
NAHİYESİ'NİN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ
(1773 Tarihli 6445 Numaralı Deftere Göre)**

Aziz ALTI*

ÖZ

Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi'nde bulunan NFS.d. 6445 numaralı defter, 1773 senesinde Osmanlı-Rus harbine insan gücü sağlamak amacıyla tutulmuştur. Hezargrad kazasının mahallelerini ve 3 nahiyesini ihtiva eden bu defter, 41 sayfadan meydana gelmektedir. Ele alınan çalışmada, bu üç nahiyeden birisi olan Divaneorman nahiyesi incelenmiştir. 1773 yılında, Ruslara karşı Tutrakan şehrinin muhafazasına katkıda bulunmak için Divaneorman nahiyesinden 540 kişi seçilerek bu deftere kaydedilmiştir. Bu doğrultuda Divaneorman nahiyesine ait olan bilgiler iki kategoride değerlendirilmiştir. Defterdeki bilgiler ilk olarak askerî açıdan irdelenmiş, ikinci safhada ise mevcut veriler sosyal, ekonomik ve kültürel açıdan değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı-Rus Savaşı, Divaneorman, Tutrakan, Nüfus, Nüfus Defteri.

**THE MILITARY SUPPORT TO THE 1768-1774 OTTOMAN-RUSSIAN
WAR FROM DİVANEORMAN DISTRICT AND DİVANEORMAN
DISTRICT'S DEMOGRAPHIC FEATURES
(Based on the Registry 6445, dated 1773)**

ABSTRACT

The Registry NFS.d. 6445 in the Ottoman Archives that dates back to 1773 indicates provision of human power to the Ottoman-Russian War. This registry which

---

* Dr. Öğr. Üyesi, Munzur Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Tunceli, ORCID: orcid.org/0000-0002-5009-9438, E-mektup: azizalti@munzur.edu.tr

includes neighbourhoods and the three districts of Hezargrad, is composed of 41 pages. This study examines the Divaneorman district, one of the three districts. In order to contribute to the defence of the Tutrakan city in 1773 against the Russians, a total number of 540 people were selected from the Divaneorman district and recorded in this registry. In this respect, the information belonging to the Divaneorman district is evaluated in two categories: First, the information in the registry is explored from a military standpoint. Second, the present data are evaluated in social, economic and cultural terms.

Keywords: Ottoman-Russian War, Divaneorman, Tutrakan, Population, Population Registry.

Giriş

Fatih Sultan Mehmed'in Karadeniz politikası neticesinde buradaki Ceneviz kolonilerini ele geçirmesi, 1461'de Trabzon Rum İmparatorluğuna son vermesi ve 1475'de Kırım'ı fethetmesinin ardından Karadeniz bir Türk gölü haline gelmiştir. Moskova'nın Altınordu hâkimiyeti altında geçirdiği knezlik döneminde, Osmanlı Devleti ile dostane ilişki yürüttüğü görülmektedir. Fakat knezlik'ten çarlığa geçiş tamamlandığında, özellikle IV. İvan'ın kendisini üçüncü Roma imparatoru olarak görmesi artık Osmanlı Devleti ile sürdürülen ilişkinin boyutunun değişeceğini gösteriyordu. İlerleyen süreçte Karadeniz ve Kafkaslar üzerindeki hâkimiyet ve nüfus mücadelesi Osmanlı Devleti ile Rusya'yı karşı karşıya getirmiş ve XVII. yüzyılın sonlarına doğru iki devlet arasındaki sürtüşme resmen gün yüzüne çıkmıştı.¹ Nitekim iki devletin de Ukrayna üzerinde egemen olma isteğinden dolayı 1678'de iki taraf arasındaki ilk büyük savaş meydana gelmiş ve 1681'de yapılan antlaşmayla geçici olarak barış sağlansa da nihai çözüm Osmanlı ile Rusya arasında 1686-1700 yıllarında yapılan savaşla gelmişti.² Böylece XVIII. yüzyıla gelindiğinde Osmanlı Devleti'nin bu yüzyılda Rusya ile derin bir mücadele yaşayacağı gün yüzüne çıkmıştı.

Rusya çaricesi II. Katerina'nın Lehistan'ın iç işlerine müdahalede bulunması, 1768-1774 Osmanlı-Rus savaşının başlıca nedeni olarak karşımıza çıkmaktadır. Prut Savaşı'nın ardından yapılan antlaşmada Osmanlı Devleti tarafından Rus Devleti'nin Lehistan'ın iç işlerine karışmayacağına

¹ Halil İncalcık, "Osmanlı-Rus Rekabetinin Menşei ve Don-Volga Kanalı Teşebbüsü (1569)", *Belleten*, C. XII, Ankara 1948, s. 349-409.

² Halil İncalcık, "Osmanlı-Rus İlişkileri 1492-1700", *Türk-Rus İlişkilerinde 500 Yıl 1491-1992 Sempozyumu Bildirileri*, TTK, Ankara 1999, s. 33-34.

**DİVANEORMAN NAHİYESİ'NDEN 1768-1774 OSMANLI-RUS HARBİNE ASKER
TEMİNİ VE DİVANEORMAN NAHİYESİ'NİN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ
(1773 Tarihli 6445 Numaralı Deftere Göre)**

dair bir madde koyması, Osmanlı'nın kuzey hudutlarında Rusların tahakkümü altında bir kral görmek istemediğinin belirtisiydi. Bu maddeye rağmen Rusların Lehistan iç işlerine müdahale etmeleri ve Lehistan'daki muhalif kesimin Osmanlı Devleti'nden yardım talep etmesi, Osmanlı'yı savaş kararı almaya yöneltmişti.³ Bu temel sebebin yanı sıra Rusların, Osmanlı sınırında yeni kale inşa ettirmesi, Gürcüleri, Karadağlıları isyan ettirmesi ve Kabartay'a tecavüz hareketinde bulunması gibi sebeplerden dolayı Ekim 1768'de Rusya'ya savaş ilan edilmişti.⁴

Savaşın genel seyrinde Osmanlı Devleti, Ruslar karşısında başarısız olarak birçok mağlubiyet almıştır. Hatta tarihe Çeşme Olayı olarak da geçen olayda Ruslar, Çeşme Limanı'nda Osmanlı donanmasını yakmışlardır.⁵ Savaşın son yıllarında barışın yapılabilmesi için belli bir süreliğine ateşkes hususunda anlaşılarak görüşmelere başlanılmış fakat Fokşani'de yapılan barış müzakereleri Rusların Kırım'ı ilhak etme tekliflerinden dolayı olumlu sonuçlanmamıştır. Böylece savaş, 25 Mart 1773 tarihinden itibaren tekrar başlamıştır.⁶

Bu savaşta, insan kaynağı temin edebilmek için Hezargrad kazasından işe yarar kişiler, Tutrakan⁷ Kalesi'nde muhafızlık yapmak üzere

³ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, C. 4, 1. Bölüm, TTK, Ankara 1978, s. 356-366; Akdes Nimet Kurat, *Türkiye ve Rusya*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1990, s. 25; Ayrıca Lehistan'daki muhalefetin Osmanlı Devleti'ne yaptığı yardım karşılığında Podolya Eyaletinin verilmesini teklif etmeleri Osmanlı Devleti'nin Rusya'ya savaş ilan etmesinde etkili olmuştur. Bkz. Mustafa Nuri Paşa, *Netayic'ül-Vukuat*, C. III-IV, (sad.) Neşet Çağatay, TTK, Ankara 1992, s. 56.

⁴ Uzunçarşılı, *a.g.e.*, s. 368.

⁵ Mustafa Nuri Paşa, *a.g.e.*, s. 62.

⁶ Fevzi Kurtoglu, *1768-1774 Türk-Rus Harbinde Akdeniz Harekâtı ve Cezayirli Gazi Hasan Paşa*, Deniz Matbaası, İstanbul 1942, s. 49-50.

⁷ "Tutrakan, Bulgaristan'da Tuna'nın sağ kıyısında bir şehirdir. Tutrakan, 1642 yılında Özi eyaletine bağlı bir kaza durumundadır. Daha sonra 1865'ten 1880'e kadar Tutrakan, Rusçuk sancağına bağlı bir kaza olarak yerini almıştır. 1866 yılında Tutrakan'ın erkek nüfusuna bakıldığında 1018 Müslüman, 1383 Bulgar, 21 Müslüman Çingene ve 15 Hıristiyan Çingene olmak üzere toplam 2437 erkek nüfusunun olduğu gözükmektedir. Aynı yılda Tutrakan'da 1200 hane, 200 dükkân ve 40 köy bulunmaktadır. 1908 yılında Bulgaristan Krallığına dâhil olan Tutrakan şehri, 1919'da Neuilly Antlaşması ile Romanya'ya geçer. 1940 yılında Bulgaristan topraklarına yeniden dâhil edilen Tutrakan şehri, o tarihten günümüze hala Bulgaristan'da yer almaktadır." Tahir Sezen, *Osmanlı Yer Adları*, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara 2017, s. 766; Ömer Turan, *The Turkish Minority in Bulgaria (1878-1908)*, TTK, Ankara 1998, s. 94-108; Aşkın Koyuncu, "Tuna Vilâyeti'nde Nüfus ve Demografi", *Turkish Studies*, Volume 9/4 Spring Ankara 2014, s. 691; Hüseyin Memişoğlu, *Bulgaristan'da Türk Kültürü*, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara 1995, s.

seçildiler. Çünkü bu tarihte Tutrakan şehrinin Ruslar tarafından işgal edilme tehlikesi vardı. İşgalin önüne geçebilecek insan kaynağı ihtiyacından dolayı Tutrakan'a yakın bir şehir olan Hezargrad'dan asker temin etme yoluna gidilmiştir. Bu doğrultuda Hezargrad kazasının merkez mahalleleriyle bu kazaya bağlı olan İvrana, Karalom ve Divaneorman nahiyelerinden bireyler deftere kaydedildiler. Her nahiyeden 540 kişi olmak üzere toplamda deftere 1620 kişi yazılmıştır. Bu çalışmada Divaneorman nahiyesindeki kayıtları inceleyeceğiz. 6 Ağustos 1773 tarihinde Divaneorman nahiyesinde toplamda 540 kişi deftere yazılarak bunlar üç bölüme ayrılmışlardı. 180 kişilik gruplardan meydana gelen her bölük, birer ay süreyle olmak üzere Tutrakan muhafazasında görev alacaklardı.⁸ Grupların görev yerlerine gitme zamanı ayın başı olarak belirlenmiştir. Yeni grubun Tutrakan'a gelmesiyle birlikte önceki grup vazifesini yeni gelen gruba devredip buradan ayrılarak evlerine gitmekteydiler.⁹ 13 Ekim 1773'te yapılan çarpışmada Türkler yenilerek her türlü mühimmatlarını Ruslara bırakıp geri çekilmek zorunda kaldılar. Bir Rus birliği bu galibiyetin ardından Silistre şehrine saldırsa da başarılı olamayarak geri çekildi fakat Tutrakan şehrini ele geçirmeyi başardılar.¹⁰ 1773 senesinin sonunda Sultan III. Mustafa'nın ölümünün ardından yerine geçen Sultan I. Abdülhamid savaşa devam etme kararı olsa da, o da Ruslar karşısında mağlubiyetler alarak 1774 yılında Küçük Kaynarca Antlaşmasını imzalamak zorunda kaldı. Küçük Kaynarca Antlaşması 28 madde ve iki ek maddeden oluşuyordu. Bu antlaşma ile Osmanlı Devleti, Kırım, Kuban, Bucak ve Yedisan Tatarlarının bağımsızlıklarını kabul ederek, Kırım'ın sadece hilafet doğrultusunda kendisi ile bir bağlılığının olduğuna razı oluyordu. Rus ticaret gemilerine Karadeniz'den Akdeniz'e ve Tuna üzerinde serbest geçiş hakkı tanınarak diğer ülkelere verildiği gibi ticari imtiyazlar verilecekti. Çariçe II. Katerina, Osmanlı Devleti'nin her bölgesinde konsolosluklar açabiliyor ve atadığı konsoloslar aracılığıyla tüm dindaşlarını himaye edebiliyordu. Eflak

37; Kadir Acar, *Osmanlı Devleti'nde Bir İdâri Reform Denemesi: Tuna Vilâyeti (1864-1867)*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Tez Danışmanı: Necdet Hayta, Ankara 2013, s. 54; "Tutrakan", *Meydan Larousse Büyük Lûgat ve Ansiklopedi*, Sabah Yayınları, C. 19, 1992, s. 456.

⁸ Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi Nüfus Defterleri, Defter No: 6445 Sayfa No: 34. (COA, NFS.d. 6445/34.)

⁹ COA NFS.d. 6445/2.

¹⁰ Halime Doğru, *XIII.-XIX. Yüzyıllar Arasında Rumeli'de Sağ Kolun Siyasi Sosyal Ekonomik Görüntüsü ve Kozluca Kazası*, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir 2000, s. 108; Ersin Kırca, *Başbakanlık Osmanlı Arşivi 168 Numaralı Mühimme Defteri (S.1-200) (1183-1185/1769-1771) Transkripsiyon Değerlendirme*, Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Erhan Afyoncu, İstanbul 2007, s. XXIII.

**DİVANEORMAN NAHİYESİ'NDEN 1768-1774 OSMANLI-RUS HARBİNE ASKER
TEMİNİ VE DİVANEORMAN NAHİYESİ'NİN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ
(1773 Tarihli 6445 Numaralı Deftere Göre)**

preneşleri sadece çariçenin izni ile değıştirilebilecek ve bölge halkı bundan böyle haraç dışında her türlü vergiden muaf tutulacaklardı. Ayrıca Osmanlı Devleti üç taksitle 1777 yılına kadar Rusya'ya 15 bin kese savaş tazminatı ödeyecekti.¹¹

1. 6445 Numaralı Nüfus Defterinin Tanıtımı

6445 Numaralı Nüfus Defteri, padişahın fermanına binaen, 1768-1774 Osmanlı-Rus Savaşı'nda Tutrakan şehrinin muhafazası için görev yapacak bireylerin kayıt altına alınması amacıyla tutulmuştur. Bu doğrultuda Hezargrad kazasında 14 ile 60 yaş arasındaki savaşabilecek erkek nüfus, deftere yazılmıştır. Eylül 1773 tarihinde tutulan bu defter, 41 sayfadan oluşmaktadır. Defterin 2 ile 5. sayfaları arası Hezargrad kazasının merkez mahallelerini, 6-13. sayfasını İvrana nahiyesi ve köylerini, 14-33. sayfasını Karalom nahiyesi ve köylerini, 34-41. sayfasını ise Divaneorman nahiyesi ve köylerini içermektedir. Deftere kaydedilen erkekler, lakap ve şöhretleriyle birlikte yazılmışlardır. Deftere toplam 1620 kişi yazılmış olup, yazılan bu kişiler 3 gruba ayrılarak, her ay bir grubun serhat şehri olan Tutrakan'da görev yapması kararlaştırılmıştır. Hezargrad kadısı tarafından görevlendirilen Esseyid Ahmed bu defteri kaleme alarak, Tutrakan Muhafızı Abdullah Paşa'ya göndermiştir.

2. Divaneorman Nahiyesi

Hezargrad kazasına¹² bağlı bir nahiyeye olan Divaneorman, Deliorman bölgesinin önemli bir kısmını oluşturmaktadır.¹³ Deliorman'ın sınırları kesin olmamakla birlikte Tuna, Beli Lom ve Pravadı çayı vadileri ile çevrilidir. Deliorman hafif dalgalı vadilerle oluşan bir bölgedir. Yöre, adını bünyesinde barındırdığı yayvan yapraklı ormanlarından almıştır. Deliorman adı, Kuman Türklerinin gür orman manasında kullandığı Teleorman'dan geldiği ileri

---

¹¹ Nicolae Jorga, *Osmanlı İmparatorluğu Tarihi*, C. IV, (çev.) Nilüfer Epçeli, Yeditepe Yayınları, İstanbul 2005, s. 414; Johann Wilhelm Zinkeisen, *Osmanlı İmparatorluğu Tarihi*, C. 5, (çev.) Nilüfer Epçeli, Yeditepe Yayınları, İstanbul 2011, s. 671-673; Ayrıca Küçük Kaynarca Antlaşmasının tüm maddeleri için bkz *Muharrerât-ı Nâdire*, Yayına Hazırlayan: Ali Aktan, TTK, Ankara 2018, s. 187-201.

¹² Hezargrad kazası, 1530 yılında Niğbolu'ya bağlı bir nahiyeye olsa da daha sonraki dönemlerde sırasıyla Rumeli ve Silistre eyaletlerine bağlı bir kaza olarak karşımıza çıkmaktadır. Bkz. Tahir Sezen, *a.g.e.*, s. 348.

¹³ Machiel Kiel, "Deliorman", *DİA*, C. 9, İstanbul 1994, s. 141.

sürülmektedir.¹⁴ Âşık Paşazade bu bölge için Ağaç denizi ismini kullanmıştır.¹⁵ Hezargrad'a yönelik ilk Osmanlı akınları XIV. yüzyılın sonlarında gerçekleşti. Vezîriâzam Çandarlı Ali Paşa 1388-1389 yıllarında bu bölgeyi ele geçirdi. 1393 senesinde ise bu bölgenin fethi tamamlandı.¹⁶ XVI. yüzyılın başlarına gelindiğinde Deliorman bölgesi Türklerin yoğun olarak yaşadığı bir coğrafya haline gelmiştir. Türk nüfusunun baskın duruma gelmesinin altında iki sebep yatmaktadır. Bunlardan ilki burada Osmanlı öncesi Türk nüfusun olmasıdır. İkincisi ve en önemlisi ise fetihlerin ardından bölgeye yapılan iskânların etkili ve kalıcı olmasıdır.¹⁷ 1845'te Divaneorman, Karlova ve Alçaklar nahiyelerinin toplam 139 köyü bulunmakta olup, bu köylerden yalnızca üçü Gayrimüslim, pek azı Gayrimüslim-Müslim nüfusun birlikte yaşadığı köy olup ekserisi Türk yerleşkesidir.¹⁸ 1878 yılında Deliorman'ın tamamı Bulgaristan'ın eline geçmiştir. 1912 Balkan Savaşı'nın ardından ise Deliorman'ın bir bölümü Romanya'nın eline geçmiştir. Bu tarihlerde Deliorman bir taraftan Bulgarlaştırılma diğer taraftan ise Rumenleştirilme faaliyetleriyle karşı karşıya kalmıştır. 1940 yılında Deliorman'ın tamamen Bulgaristan sınırlarına katılmasının ardından, Bulgar köylüleri şehirlere göç etmiş ve bölgedeki Türk nüfus yeniden baskın hale gelmiştir.¹⁹

3. Divaneorman Nahiyesine Ait Verilerin Sosyal Açıdan Analizi

Divaneorman bölgesi, Alevi ve Bektaşilerin yoğun olarak yaşadıkları coğrafyaların arasında yer almaktadır. Nitekim köy adlarından ve şahıs isimlerinden bu durum göze çarpmaktadır. Köyler arasında Yunus Abdal, Mümin Dede gibi abdal ve dede isimleriyle anılan köylerin yanında Balaban²⁰

¹⁴ Halime Kozlubel Doğru, *1844 Nüfus Sayımına Göre Deliorman ve Dobruca'nın Demografik Sosyal ve Ekonomik Durumu*, TTK, Ankara 2011, s. 5-6.

¹⁵ Âşık Paşazade, *Osmanoğulları'nın Tarihi*, (çev.) Kemal Yavuz, M. A. Yekta Saraç, K Kitaplığı, İstanbul 2003, s. 159.

¹⁶ Machiel Kiel, "Hezargrad", *DİA*, C. 17, İstanbul 1998, s. 297.

¹⁷ Machiel Kiel, "Deliorman", s. 142; Bulgaristan'a Anadolu'dan gönderilen Türk nüfusu için bkz. Ayşe Kayapınar, "Bulgaristan'da Osmanlı Hâkimiyetinin Kurulması: Dönemlendirme Sorunu ve İskân", *Türk Tarihinde Balkanlar*, C. 1, (ed.) Zeynep İskefiyeli, vd., Sakarya Üniversitesi Balkan Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Yayınları, 2013, s. 326-329.

¹⁸ Osman Köksal, "XIX. Yüzyıl Ortalarında Şumnu'daki Gayrimüslim Sekenin Demografik, Sosyo-Ekonomik Görünümü", *Eskişehir Osman Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 6, S. 2, 2005, s. 190.

¹⁹ Machiel Kiel, "Deliorman", s. 143.

²⁰ "Karye-i Balabanlar ...", COA NFS.d. 6445/40; Ayrıca Tırhala livası içinde 1454-1455 yıllarında Balabanlı adlı bir köy bulunmaktaydı. Bu da Balaban aşiretinin geniş bir alana

DİVANEORMAN NAHİYESİ'NDEN 1768-1774 OSMANLI-RUS HARBİNE ASKER
TEMİNİ VE DİVANEORMAN NAHİYESİ'NİN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ
(1773 Tarihli 6445 Numaralı Deftere Göre)

gibi Alevilikle özdeşleşen bir topluluğun ismi de bulunmaktaydı. Ayrıca şahıs adlarına bakıldığında Alevi ve Bektaşiler tarafından sıkça kullanılan isimlerin varlığı gözükmemektedir. Bu adların başında Zülfikâr, Saltuk, Dede,²¹ Bektaş, gibi isimler gelmektedir. Bu isimlerin yanı sıra Hz. Peygamberin torunlarının ismi olan Hasan ve Hüseyin adlarının bölgede yoğun olarak kullanılmasına rağmen, bu isimlerin tek başlarına Aleviliği ya da Bektaşiliği çağrıştırmayacağını ifade eden görüşler mevcuttur.²²

İsimlerin yanı sıra köylerde yaşayan kişilerin de Bektaşî ve Bedreddinî²³ oldukları araştırmacılar tarafından vurgulanmaktadır. Yukarıda ismi de zikredilen Yunus Abdal'ın Demir Baba'nın kardeşi ve Hüseyin Baba'nın oğlu olduğu bilgisi verilmektedir. Şeyh Bedreddin ayaklanmasında birçok kişinin Yunus Abdal'ın yanına gelerek Şeyh Bedreddin'in gönüllülerinin arasına katıldıkları bilinmektedir.²⁴ Bunun yanı sıra Divaneorman nahiyesinde 16 yerleşim biriminde ikâmet eden Amuca kabilesi de bu tariktendi. Geçmişte Bedreddinî olan ve Bedreddinî ulularından (Kalfa) Ulu Ahmet Baba, 93 Harbinde İstanbul'a gelerek Rumelihisarı'ndaki Bektaşî tekkesine misafir olmuş ve burada daha yakından görme fırsatını yakaladığı Bektaşîliği benimseyerek Nafi Baba'ya intisap etmiş ve ondan Babalık icazeti

---

yayıldığını göstermektedir. Bkz. Hava Selçuk, "Osmanlı Devleti'nin Balkanlarda Uyguladığı İskân Siyaseti (1432-1481), *Türk Tarihinde Balkanlar*, C. 1, (ed.) Zeynep İskefiyeli, vd., Sakarya Üniversitesi Balkan Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Yayınları, 2013, s. 340.

²¹ Dede lafzı Alevi ve Bektaşî literatüründe ise mürşitlik aşamasına gelmiş, babagân kolunda baba, çelebiyan kolunda çelebi adıyla anılan ve cemdeki 12 hizmet sıralamasında ilk sırada gösterilen cemi yönetme hizmetinin sahibi durumunda bulunan dini-ruhani önder anlamında kullanılmıştır. Bkz. Esat Korkmaz, *Alevilik ve Bektaşîlik Terimler Sözlüğü*, Anahtar Kitaplar Yayınevi, İstanbul 2005, s. 180; Mütercim Asım Efendi'ye göre "*Kalender ve Bektaşî tarikâtinde dervişlere dede itlak ederler. İstilah-ı mahsuslarındandır.*" Mütercim Asım Efendi, *Burhan-ı Katı*, TDK, İstanbul 2009, s. 156.

²² Osman Köksal, "XIX. Yüzyıl Ortalarında Bir Osmanlı Kasabası'ndaki Şahıs Adı Profili", *Bilig*, S. 65, 2013, s. 235.

²³ Şeyh Bedreddin'in görüş ve felsefesini benimseyerek oluşturulan akımın adıdır. A. Y. Ocak, Şeyh Bedreddin İsyanı'nın Bedreddinilik denilen dini hareketi doğurduğunu ve bu yolla Balkan Aleviliğini yarattığını ifade etmiştir. Bkz. A. Y. Ocak, *Babailer İsyanı Aleviliğin Tarihsel Alt Yapısı Yahut Anadolu'da İslam-Türk Heteredoksisinin Teşekkülü*, Dergâh Yayınları, İstanbul 2009, s. 157; Şeyh Bedreddin'in idam edildiği şehir olan Serez, Bedreddin'in müritlerinin hac merkezi idi. Bkz. Michel Balivet, *Şeyh Bedreddin Tasavvuf ve İsyân*, (çev.) Ela Güntekin, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 2005, s. 101-102; Refik Engin ise Bedreddinî babalarının tümünün Eski Zağra'ya bağlı Yenişarköy kökenli olduğunu ifade etmiştir. Bkz. Refik Engin, *Trakya ve Balkanlarda Bektaşîlik ve Bektaşî Süreklileri*, Alevi-Bektaşî Kültür Enstitüsü Yayınları, Almanya 2014, s. 62.

²⁴ Engin, *a.g.e.*, s. 238-239.

AZİZ ALTI

almıştır. Ulu Ahmet Baba'nın 93 Harbi sonrasında memleketine gitmiş ve ardından en sadık müritlerinden başlayarak Amuca kabilesinin ileri gelenlerini Bektaşiliğe sokmuştur.²⁵ Böylece Amuca kabilesinin bir kısmı Bektaşî olmuştur.

Kişi adlarının önündeki sıfat ve lakaplardan da anlaşılacağı üzere kişilerin fiziki özellikleri ve meslekleri hakkında bir izlenim elde edilmektedir. Fiziki özellikler hususunda isimlere bakılacak olunursa kara²⁶, sarı²⁷, topal²⁸, tombul²⁹, kızıl³⁰, köse³¹, kuru³², kambur³³, bıyıklı³⁴, cılız³⁵, sakallı³⁶, benli³⁷, çolak³⁸, kör³⁹, kısa⁴⁰, uzun⁴¹ gibi sıfatlarla bireylerin ten renkleri, el, ayak ve bedenindeki bozuklukları, zayıf, şişman, uzun ya da kısa oldukları, tüylerinin yoğun olup olmadıkları belirtilerek buradaki kişilerin insan zihninde tahayyül edilebilmesini sağlamıştır. Nitekim insanların tanınmasında en büyük ayırt edici özelliklerin başında sakal, bıyık, ten rengi ve fiziki durumlarının betimlenmesidir. Kişilerin daha kolay tanınabilmesi için elbette ki fiziki özelliklerinin yanı sıra babalarının isimleri de yazılarak ayırt ediciliği sağlanmıştır.⁴² Böylece fiziki özelliği ya da isim benzerliğinden oluşabilecek bir karışıklıkta baba adı devreye girerek ayırt edici özelliğe bir katman daha eklenerek kişiler arasında ayırt edici çizgi daha da kalınlaşmıştır.

Fiziki özelliğin yanı sıra deftere kaydedilen kişiler, eğer varsa meslekleriyle yazılmışlardır. Sadece kendi meslekleri değil babalarının

---

²⁵ Vahit Lütfi Salcı, "Trakya'da Türk Kabilleri I Amuca Kabilesi", *Türk Amacı Dergisi*, Yıl: 1 Sayı: 7, II. Kânun 1942, s. 312; Amuca kabilesinin günümüzdeki yerleşim yerlerinin listesi için bkz. Engin, *a.g.e.*, s. 74-81.

²⁶ "Kara Hüseyin Beşe", COA NFS.d. 6445/34.

²⁷ "Sarı Ali Beşe", COA NFS.d. 6445/35.

²⁸ "Tobal Hasan Beşe", COA NFS.d. 6445/34.

²⁹ "Donbul Halil", COA NFS.d. 6445/34.

³⁰ "Kızıl Mehmed Beşe", COA NFS.d. 6445/34.

³¹ "Karabacak oğlu Köse Mustafa", COA NFS.d. 6445/36.

³² "Kuru Halil Beşe", COA NFS.d. 6445/37.

³³ "Kambur Halil", COA NFS.d. 6445/39.

³⁴ "Bıyıklı Amuca", COA NFS.d. 6445/40.

³⁵ "Cılız Ali Beşe", COA NFS.d. 6445/41.

³⁶ "Sakallı oğlu İsmail", COA NFS.d. 6445/36.

³⁷ "Benli oğlu Hüseyin Beşe", COA NFS.d. 6445/37.

³⁸ "Çolak Hasan", COA NFS.d. 6445/37.

³⁹ "Kör Hasan Beşe", COA NFS.d. 6445/38.

⁴⁰ "Kısa bacak Mustafa", COA NFS.d. 6445/35.

⁴¹ "Uzun Hasan Beşe", COA NFS.d. 6445/38.

⁴² "Molla oğlu Osman, Akbaş oğlu Ali Beşe", COA NFS.d. 6445/38.

**DİVANEORMAN NAHİYESİ'NDEN 1768-1774 OSMANLI-RUS HARBİNE ASKER
TEMİNİ VE DİVANEORMAN NAHİYESİ'NİN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ
(1773 Tarihli 6445 Numaralı Deftere Göre)**

adlarıyla yazılanlar eğer babaları meslekleriyle zikredilmişse onların meslekleri yazılmış ve bu sayede Divaneorman bölgesindeki iş kollarının neler olduğu hususunda bilgi sahibi olmaktayız. Toplumdaki din görevlileri kaydedilen grup içerisinde ilk sırada yazılmıştır. Bu durum tahrir sistemindeki geleneğin devam ettiğini göstermektedir. Ele alınan tahrirlerde de kayıt altına alınan bölgedeki şahıslar yazılırken eğer Müslüman yerleşim birimiye ilk olarak imam, eğer ki Hıristiyan yerleşkesiyse ilk olarak onların dini liderleri kaydediliyordu. Bu doğrultuda kaleme alınan bu defterde bu özelliği görmekteyiz. İmam ve hatiplerin dışında duhancı⁴³, ormancı, boğacı, kovacı, değirmenci, tarhanacı, helvacı, fındıkçı, boyacı, pabuççu, terzi, berber gibi meslek erbâbları karşımıza çıkmaktadır. Bölgenin yoğun bir şekilde ormanlarla kaplı olması ormancı ve kovacılık gibi mesleklerin oluşmasına yol açmıştır. Helvacı, tarhanacı, fındıkçı olarak kaydedilen meslekler ise gıda sektörüne yönelik hizmet veren meslek dallarıdır. Değirmencilik ise gıda sektörüyle birlikte aynı zamanda klasik dönem sanayisi olarak nitelendirilebilecek üretim merkezli bir iş koludur. Pabuççu, boyacı, terzi, berber gibi meslekler ise toplumun çeşitli ihtiyaçlarını gidermek için vücuda gelmiş çeşitli iş dallarıdır. Ayrıca boğacı adında bir kaydın olması ise bu bölgede büyükbaş hayvancılığın yapıldığını göstermektedir. Örneğin Yunus Abdal Köyü'nden Duhancı Süleyman, Ormancı Mehmed Amuca, Boğacı Mustafa; Kalaycı Köyü'nden Terzi Mustafa; Lebnik Köyü'nden Tarhanacı Hüseyin; Zincirli Kuyucuk Köyü'nden Fındıkçı Hüseyin; Topcu Köyü'nden Değirmenci Ahmet; Kalova Köyü'nden Çoban Osman yukarıdaki meslek icracılarından bazılarıdır.

4. Divaneorman Nahiyesine Ait Verilerin Askerî Açidan Değerlendirilmesi

Silistre ile Rusçuk arasında yer alan Tutrakan şehri, 1768-1774 Osmanlı-Rus savaşında Ruslar tarafından ele geçirilme riskiyle karşı karşıya kalmıştı. Şehrin işgal edilme tehlikesinden ötürü padişah tarafından çıkartılan fermanla bölge halkı deftere yazılıp, Tutrakan muhafazası için görevlendirilmişti.⁴⁴ Divaneorman nahiyesinde isimleri yazılan kişiler üç gruba ayrılmış ve 180 kişiden oluşan her bir grubun bir ay müddetle kalenin

---

⁴³ Duhan, yaprakları kırılarak içilen tütün demek olup, aynı zamanda duman anlamına da gelmektedir. Bkz. Mehmet Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü I*, MEB, İstanbul 1983, s. 479.

⁴⁴ COA NFS.d. 6445/2.

savunmasında görev yapması planlanmıştır.⁴⁵ Fakat bu defterin oluşturulmasındaki temel dayanak, insani güç olarak işe yarayacak bireylerin tespit edilmesidir. Bundan dolayıdır ki fiziksel güçten yoksun ve ordunun işine yaramayacak kişiler, isimlerinin yanına ya da köylerin altına yapılan açıklamalarla belirlenmiştir. Nitekim henüz bıyığı ve sakalı çıkmayan gençler için “*şâbb-ı emred*” ifadesi kullanılmış, 12 yaşlarında olan çocuklar için ise “*şâbb-ı emred mürahik hümündedir*” tabiri kullanılmıştır. Ayrıca küçük yaştaki kişiler için çocuk, tıfil manasına da gelen “*uşak*” tabiri kullanılmıştır. Nitekim Kokarca-i Sagir köyünde deftere kaydedilenlerin beşi uşak olarak yazılmıştır.⁴⁶ İş yapamaz duruma gelen yaşlılar için ise “*amelmande*” ifadesi kullanılmıştır. Zaten defterin başında ordunun işine yarayacak yaş aralığı 14-60 yaş olarak belirtildiği için diğer yaş aralığındaki kişiler yukarıda ifade edilen tabirlerle ayrılarak, iş göremez sınıfına aktarılmışlardır. Bazı durumlarda Temurciler köyünde olduğu gibi hiç *amelmande* tabiri kullanılmayarak ihtiyarların kuvvetlerinin olmadığı zikredilmiştir.⁴⁷ Buna benzer durum Balcı Ahmed köyünde de görülmüş ve 6 kişi “*ademül iktidar*” olarak kaydedilerek, bunların işe yaramayacakları ifade edilmiştir.⁴⁸

İş göremez sınıfına aktarılan diğer bir grup ise “*alil*” açıklamasıyla kaydedilen hasta kişilerdi. Tam olarak neyden yaralandıkları açıklanmasa da büyük ihtimalle savaşta yara alan yaralı kişiler “*mecruh*” ibaresiyle kayıt altına alınarak iş göremez sınıfına dâhil edilmişlerdir. Nitekim Kuyucak-ı Kebir köyünde 2⁴⁹, Zincirli Kuyucuk köyünde 3 yaralı olmakla birlikte Kuyucak Kasım Köyü'nde de sayısı bilinmeyen yaralı veya yaralılar vardı.⁵⁰

Sekban⁵¹ ya da sipahi bayrağı altında olan kişiler ise zaten askeri bir görev icra ettikleri için onların Tutrakan muhafazası için deftere yeniden yazılması manasız olacaktı. Bundan dolayıdır ki bu kişilerin sipahi oldukları isimlerinin altına açıklanmıştı. Bu doğrultuda Yunus Abdal köyünden İsmail

⁴⁵ COA NFS.d. 6445/34.

⁴⁶ COA NFS.d. 6445/37.

⁴⁷ “*Beş nefer ihtiyarların kudreti olmamağla tezekkür olundu.*” COA NFS.d. 6445/35.

⁴⁸ COA NFS.d. 6445/35.

⁴⁹ COA NFS.d. 6445/36.

⁵⁰ COA NFS.d. 6445/37.

⁵¹ Yeniçeri ocağının ayrılmış bulunduğu üç kısımdan birine Sekban denilirdi. Yeniçeri ocağının otuzdört ortasını sekbanlar teşkil ediyor ve bunlara sekban bölükleri deniliyordu. Ayrıca serhad kulları arasında sekbanlar bulunduğu gibi eyalet paşalarıyla sancak beylerinin idareleri altında da bu adla istihdam edilenler de vardı. Mehmet Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü 3*, MEB, İstanbul 1983, s. 145-146.

DİVANEORMAN NAHİYESİ'NDEN 1768-1774 OSMANLI-RUS HARBİNE ASKER
TEMİNİ VE DİVANEORMAN NAHİYESİ'NİN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ
(1773 Tarihli 6445 Numaralı Deftere Göre)

adlı kişi Sipahi bayrağı altındaydı.⁵² Yine Duşbudak köyünden 3,⁵³ Kalova köyünden 8 kişi sekban adı altında kaydedilmişti.⁵⁴

Bazı meslekleri icra eden kişilerin Tutrakan muhafazasına dâhil edilmedikleri görülmektedir. Durakca köyünde hayvanları yaymakla meşgul olan bir kişi sığırtaç adı altında kaydedilmiş ve askeri yükümlülükten muaf tutulmuştu.⁵⁵ Muaf olan diğer bir gurup ise dini görevlerini icra eden imamlardı. Fakat birkaç köyde daha imam ve hatip olmasına rağmen sadece Kalaycı köyünde bulunan iki imam ve hatip Tutrakan'daki askeri yükümlülükten muaf tutulmuşlardı.⁵⁶

Meslekler haricinde bazı kişilerin hâlihazırda Tutrakan'da olmasından dolayı isimlerinin altına "Tutrakan'dadır" şeklinde not düşülmüştür. Bu kişiler, defter oluşturulurken büyük ihtimalle Tutrakan'da görevlerini icra ediyorlardı ve oluşturulan yeni listeye dâhil edilip karışıklığın önüne geçilebilmesi amacıyla bu kişiler için "Tutrakan'dadır" notu düşülmüştür. Buna göre Divaneorman nahiyesinde Yunus Abdal köyünden 2,⁵⁷ Kara Mihal köyünden 2,⁵⁸ Temurciler köyünden 2,⁵⁹ Balcı Ahmed köyünden 2,⁶⁰ Kemaller köyünden 2,⁶¹ Turhan köyünden 1,⁶² Kalaycı köyünden 3,⁶³ Lebnik köyünden 2,⁶⁴ Arslan köyünden 1,⁶⁵ Yunuslar köyünden 1,⁶⁶ Köse Abdi ve Kanebe köyünden 2,⁶⁷ Rahimler köyünden 1 kişi Tutrakan'da bulunuyordu.⁶⁸ Kuyucak-ı Kebir köyünde her ne kadar 4 kişinin isimlerinin altına Tutrakan'dadır notu düşülmüş olsa da köyün altındaki genel açıklama kaydında 9 kişinin Tutrakan'da olduğu yazılmıştır.⁶⁹ Aslında bu

⁵² COA *NFS.d.* 6445/34.

⁵³ COA *NFS.d.* 6445/35.

⁵⁴ COA *NFS.d.* 6445/38.

⁵⁵ COA *NFS.d.* 6445/34.

⁵⁶ COA *NFS.d.* 6445/36.

⁵⁷ COA *NFS.d.* 6445/34.

⁵⁸ COA *NFS.d.* 6445/35.

⁵⁹ COA *NFS.d.* 6445/35.

⁶⁰ COA *NFS.d.* 6445/35.

⁶¹ COA *NFS.d.* 6445/36.

⁶² COA *NFS.d.* 6445/36.

⁶³ COA *NFS.d.* 6445/36.

⁶⁴ COA *NFS.d.* 6445/36.

⁶⁵ COA *NFS.d.* 6445/37.

⁶⁶ COA *NFS.d.* 6445/39.

⁶⁷ COA *NFS.d.* 6445/40.

⁶⁸ COA *NFS.d.* 6445/40.

⁶⁹ COA *NFS.d.* 6445/36.

durum kâtibin defteri oluştururken farklı metodları izlediğini göstermektedir. Kâtip, yeri geldiğinde kişiler hakkında belirtilmesi gereken notu isimlerinin altına düşerken, yeri geldiğinde ise köylerin altında genel bir değerlendirme yaparak özel durumu olanları bir iki kelimeyle ifade etmeyi tercih etmiştir.

Defterden anlaşılacağı üzere 1773 senesinde Divaneorman nahiyesinin 39 köyü bulunmaktaydı. Bu köylerin Tutrakan muhafazasına askeri güç olarak ne derecede katkı yaptıklarına bakılacak olunursa Kalova köyü 51 kişiyle listenin başında gelmektedir. Her ne kadar bu köyden 8 kişi sekban olarak yazılmış olsa da onların listeden çıkartılma ihtimali olsa dahi yine en fazla kişi gönderen köy Kalova olmuştur. Sayısal olarak en az katkıda bulunan köylere bakılacak olduğunda Hüseyinler köyü ön plana çıkmaktadır. Köyde 5 kişi kaydedilmiş ve bunlardan 3'ünün amelmande geri kalan 2 kişinin ise perişan olduğu belirtilmiştir. Böylece Hüseyinler köyünün Tutrakan muhafazasına katkıda bulunmadığı ortaya çıkmıştır.⁷⁰

Sonuç

XVIII. yüzyılda Osmanlı Devleti'ni en çok meşgul eden devletlerin başında Çarlık Rusya'sı gelmiştir. Başta Lehistan'da olmak üzere birçok alanda Osmanlı-Rus hâkimiyet mücadelesi 6 yıl sürecek olan 1768-1774 Osmanlı-Rus savaşını başlatmıştır. Savaşın genel seyrinde Ruslara karşı hemen hemen her cephede Osmanlılar mağlup olmuştur. 1773 yılında yapılan ateşkes mutabakatında kesin barış için bir çözüm yolu bulunamamış ve savaş kaldığı yerden devam etmiştir. Savaşın devamında Silistre ve Rusçuk arasında Tuna'nın kenarında yer alan ve stratejik bir konumu olan Tutrakan şehrinin Ruslar tarafından işgal edilme tehlikesine karşı çıkartılan fermanla, Hezargrad kazasından 14-60 yaş aralığında savaşacak potansiyeli olan şahısların deftere kaydedilmesi emredilmiştir. Merkez mahalleler ve üç nahiye başlığı halinde kaydedilen bu kazadaki bireyler, her bir nahiyeden 540 kişi olmak üzere yazılmıştır. Her nahiyeden her ay 180 kişi olmak üzere nöbet esası dikkate alınarak Tutrakan muhafazasına gönderilmişlerdir. 180 kişinin gönderilmesiyle nahiyelerdeki işe yarar nüfusun 2/3'ünün nahiyelerde kalması sağlanarak buraların tamamen boşaltılmasının da önüne geçilmiştir. Bu doğrultuda Divaneorman nahiyesi de her ay 180 kişiyi Tutrakan'a göndermiştir. Her ne kadar ahali tarafından cepheye insani güç sağlanmış olsa da Rusların Tutrakan'ı ele geçirmesine engel olamamışlardır.

---

⁷⁰ COA NFS.d. 6445/34.

**DİVANEORMAN NAHİYESİ'NDEN 1768-1774 OSMANLI-RUS HARBİNE ASKER
TEMİNİ VE DİVANEORMAN NAHİYESİ'NİN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ
(1773 Tarihli 6445 Numaralı Deftere Göre)**

Tutrakan muhafızı Abdullah Paşa'ya gönderilen defter, sosyal ve askerî olmak üzere iki farklı bakış açısıyla değerlendirilmiştir. Askerî açıdan Divaneorman nahiyesinde savaşımaya kadir insanlar tespit edilmiş, tespit edilen bu kişilerin köylere göre dağılımı yapılarak nicel bazda en çok katkı yapandan en az katkı sunan köyler sıralaması ortaya konulmuştur. Ayrıca bazı köylerde sipahi ve sekban kayıtlarının yer alması burada hâlihazırda bir asker sınıfının varlığını göstermiştir. Buna ilaveten yaralı kayıtlarının da deftere yansımaları, o dönemde cereyan eden savaşa yöre halkının katkı sunduğunu göstermesi açısından da önemlidir. Kaleme alınan bu defter mikro anlamda bölgenin idari statüsünün ortaya konulmasına da katkı sağlamış ve Divaneorman nahiyesinin köyleri teker teker yazılarak köy sayısı ortaya konulmuştur.

Defter sosyal boyutta incelendiğinde, çok farklı bilgilere ulaşılmaktadır. İlk olarak bu bölgede yaşayan ve günümüzde hala varlıklarını sürdüren Bedreddinî ve Bektaşî olan Amuca kabilesinin ataları ortaya çıkmaktadır. Ayrıca onomastik açıdan kişi adları, toponomi açısından yer adları incelendiğinde buradaki Alevî ve Bektaşî varlığının güçlü emareleri görülmüştür. Nitekim bu kültür sayesinde Divaneorman nahiyesindeki köy adlarının Türkçe oldukları görülmüştür. Sosyoekonomik boyutta defterde karşımıza çıkan bir diğer nokta ise bölgede yaşayan insanların meslekleri hakkında ipuçları olabilecek kayıtların yer almasıdır. Ayrıca kişilerin isimlerinin önlerinde yer alan bazı lakaplar, bireylerin mensup oldukları toplulukları ortaya çıkarması açısından önemlidir. Defterde ön plana çıkan Tatar, Boşnak, Macar ve Toska gibi kelimeler, Divaneorman nahiyesinde farklı toplumlara ait kişilerin olduğunu göstermektedir. Bazı kişilerin memleketleriyle birlikte anılması, yine kişilerin anavatanları hakkında ipucu vermektedir. Örneğin Yunus Abdal köyünde ikamet eden Varnalı Hasan ile Kuyucuklu İbrahim'in, aslen nereli oldukları ifade edilmiştir. Buna ilaveten kişilerin yaş aralığı ve fiziki özelliklerinin de ifade edilmesiyle 1773 senesinde Divaneorman nahiyesinin demografik yapısı hakkında bilgi edinilmektedir.

AZİZ ALTI

EK

Medine-i Hezargrad nahiyesinden Divaneorman nahiyesinde vaki ondört yaşından altmış yaşına varınca bilcümle ricali tahrir ve defter olunub üç kısma ve beher kısmı bir ay Tutrakan muhafazasına varub hidmet-i muhafaza-i mukim olmaları babında sadır olunan ferman-ı aliye imtisalen tahrir olunan defterdir ki zikr olunur gurre-i Cemaziyelahir sene 1187.⁷¹

Karye-i Yunus Abdal

Hatib Halil Efendi	Kadıoğlu Mehmed Ağa	Karındaşı Monla Osman	Gödel İbrahim Beşe	Damadı Eyüb Beşe	Tüycü Mehmed Beşe Oğlu Ali Beşe	Tatar Osman Oğlu Kır Hüseyin Beşe
Şeker Ali Beğ oğlu Hasan Beşe	Aşık Ali Beşe	Hakir Mustafa Beşe	Bostallı Ali Beşe	Aliş Amuca	Kara Hüseyin Beşe	Varnalı Hasan Beşe
Gülşen Mehmed Ağa	Duhancı Süleyman	Duhancı Yunus Beşe	Duhancı İmam Damadı Hasan Beşe	Ormancı Mehemed Amuca	Mehmed Amuca oğlu Hasan	Donbul Halil
Kel Osman Beşe	Karındaşı Ömer Beşe	Nefi Ali oğlu Mehmed Beşe ve Mustafa	Kara Ali oğlu Veli	Kuyucuklu İbrahim Beşe	Ormanlı Hüseyin Beşe	Boğacı Mehmed
Kara İsmail Beşe	Terzi Ali Beşe	Karındaşı Süleyman Beşe	Receb oğlu Ahmed Beşe	Koğacı oğlu Abdi Beşe	Tobal Hasan Beşe	Pezik Ali Beşe
Karındaşı Memiş	Boğacı Mustafa	Deli Hasan oğlu Halil Beşe	Yekûn Nefer 38			

Karye-i mezbureden amelmande olub karyede kalan ve şâbb-ı emredlerden adim'ül iktidar olanlardır ki zikr olunur.

1. Kadıoğlu Hüseyin Alemdar (Tutrakan'dadır), 2. Karındaşı Mustafa Alemdar (Tutrakan'dadır), 3. İmam Molla Mustafa, 4. Gödel İbrahim Beşe (Alil), 5. Boğalı Mustafa, 6. Karındaşı Ahmed, 7. Şeker oğlu Ali Amuca (Amelmandedir), 8. İsmail (Sipahi bayrağı altındadır), 9. Nefes Ali, 10. Yalama oğlu Mehmed Amuca, 11. Kara Ali damadı (Amelmande), 12. Keloğlunun oğlu, 13. Cın Ali (Şâbb-ı Emred mürahik hükmündedir.)

⁷¹ COA NFS.d. 6445/34-41.

**DİVANEORMAN NAHİYESİ'NDEN 1768-1774 OSMANLI-RUS HARBİNE ASKER
TEMİNİ VE DİVANEORMAN NAHİYESİ'NİN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ
(1773 Tarihli 6445 Numaralı Deftere Göre)**

Karye-i Hüseyinler

Murad oğlu İbrahim	Kızıl Mehmed Beşe	Hasan Beğ oğlu Ömer	Zemin oğlu İsmail	Gedik oğlu Kara Mustafa	Yekûn 5
--------------------------	----------------------	------------------------	----------------------	----------------------------	---------

Üç neferi amelmandedir maadası perişan olmuştur.

Karye-i Durakca

Dede oğlu Mustafa Amuca	Karaca oğlu Hüseyin	Telli oğlu Mehmed Beşe	Köse oğlu Kara İbrahim	Yağmal oğlu Hasan	İsmail Beşe oğlu Ahmed
Kara Ahmed Beşe	Ali Dede oğlu Mustafa	Burma Ömer Beşe	Ve Ali Beşe	Yekûn nefer 10	

Üç neferi amelmande ve biri sığirtmaç bakisi 6.

Karye-i İdul

Kuru Süleyman Beşe	Cevher Ali Beşe	Kemik oğlu İsmail	Kara Süleyman Beşe	Sefil oğlu Ahmed	Yazıcı Oğlu Memiş Beşe	Adil oğlu Ali Beşe
Kula oğlu Musa Beşe	Saltuk oğlu Molla Ahmed	Ayaz oğlu İsmail	Katlı Osman	Tanbur İbiş	Hevak oğlu Osman Beşe	Hacı oğlu İbrahim Beşe
Aşık Halil	Koca Mustaf a Beşe	Peyçem oğlu Ömer	Kanbur oğlu Musa	Ayan oğlu Hüseyin	Batdar Oğlu Mehmed Beşe	Karındaşı İsmail
Musa oğlu İsmail	Yekûn nefer 20.					

Üç neferi alil beş neferi mürahik hükmünde şâbb-ı emreddir.

Karye-i Kara Mihal

Mehmed Emir oğlu Ömer Beşe	Molla Mehmed oğlu Süleyman	Molla Mehmed (Tutranan'dadır)	Köse oğlu Molla Mustafa	Kara Ahmed oğlu Süleyman (Tutranan'dadır)
Yaralı oğlu Ahmed	Dede oğlu Mustafa	Karındaşı İsmail	Derviş Musa (Amelmandedir)	Yekûn nefer 9

AZİZ ALTI

Karye-i Hasan Mahallesi

Kara Ahmed bin? Mehmed	Yılık İbrahim oğlu	Abdülcilil Beşe	Karındaşı Mehmed oğlu	İbiş Amuca
Talık oğlu Mehmed	Topal oğlu Bekir Beşe	Ali oğlu İbrahim	Kara Balca İbrahim	Bostancı oğlu Mehmed

Yekûn nefer 10.

Karye-i Çerkosta

İmam Molla Veli Bilal Beşe	Ve Akbaş oğlu Yahya	Karındaşı Hasan	Dülger oğlu Mehmed Beşe	Oğlu Ahmed
Veli Dede Beşe	Sarı oğlu Hüseyin	Musa Çırağı Mustafa	Kara Mustafa oğlu Memiş Beşe	Şahin oğlu İbrahim

Yekûn nefer 10.

Karye-i Duşbudak

Kısa bacak Mustafa	Kethuda oğlu Halil Beşe	Abanın karındaşı oğlu Bilal Beşe	Monla Ömer	Çekerse Ali Amuca	Hoca oğlu	Dede oğlu Bekir Beşe
Bekir oğlu Hüseyin	Karındaşı Mehmed (Sekbandır)	Aydoğdu Osman Beşe	Şaban oğlu İsmail Beşe ve Ali Beşe	Kıs oğlu Salih	Hoca İsmail oğlu Halil Beşe	Hüseyin oğlu Halil Beşe
Buhar oğulları Mehmed ve Ahmed (Sekbandır)	Uşan Oğlu Mustafa Beşe	Murad oğlu Hasan Beşe	Mürüvvet oğlu Topal İbrahim	Devran oğlu Süleyman Beşe	Tatar oğlu Ahmed Beşe	Minva oğlu Osman
İsa Amuca	Yekûn nefer 23					

Üç nefer sekban beş nefer amelmandedir.

Karye-i Temurciler

İmam Mustafa Efendi	Hacı oğlu Ahmed Beşe	Karaca damadı Ahmed Beşe	Kiraz oğlu İsmail Beşe	Karındaşı Bekir Beşe	Çelebi oğlu Karındaşı Aşık	Ramazan oğlu Fatih Emin
Hasırcı oğlu Halil	Ve merkumun oğlu Salih Beşe	Emir oğlu Fatih Beşe	Özen oğlu İsmail Beşe	Kara Mehmed oğlu Hasan	Karındaşı Ahmed Beşe	Yekûn nefer 13

**DİVANEORMAN NAHİYESİ'NDEN 1768-1774 OSMANLI-RUS HARBİNE ASKER
TEMİNİ VE DİVANEORMAN NAHİYESİ'NİN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ
(1773 Tarihli 6445 Numaralı Deftere Göre)**

	(Tutrakan'dadır)	(Tutrakan'dadır)				
--	------------------	------------------	--	--	--	--

Beş nefer ihtiyarların kudreti olmamağla tezekkür olundu.

Karye-i Balcı Ahmed

Derviş oğlu İsmail	Ve merkumun oğlu İbrahim	Bayram oğlu Musa	Ve merkumun oğlu İsmail	Karındaşı oğlu İbrahim Beşe	Şeriman oğlu Mustafa Emir	Deniz oğlu Ömer Beşe
Cebeci İsmail Beşe	Ve merkumun oğlu Hasan	Şaban oğlu Emin Halil	Diğer oğlu Hüseyin	İvaz oğlu Kara Mustafa	Emir Salih (Tutrakan'dadır)	İsmail Beşe
Burunlu oğlu Bekir Beşe	Hasan oğlu İsmail ve Abdi	Emir Ömer oğlu Hüseyin	Bekir Emir	Molla'nın karındaşı Abdi	Boşnak oğlu Süleyman ve Ömer	Ali Kuş Beşe
Kulaklı oğlu İbrahim Ağa	Koca Mustafa oğlu Hasan Beşe	Sarı Ali Beşe	Bekir Beşe	Abdüssadi Çelebi	Cafer oğlu Molla Mustafa (Tutrakan'dadır)	Ahmed Beşe oğlu Mustafa Beşe
Hatib Mehmed Efendi	Ve karındaşı oğlu Halil Beşe	Emir Ahmed Beşe	Yekûn nefer 31			

Altı neferi ademül iktidardır.

Karye-i Evhadlar

Kara Ahmed oğlu Fatih Beşe	Karındaşı Ömer Beşe	Hendel oğlu Mehmed Beşe	Aşık oğlu Memiş Beşe	Timur oğlu Molla Ömer	Bayram oğlu İsmail	Keleş Oğlu Hasan
Ebil oğlu İbrahim	Muslu oğlu Osman	Şerli oğlu Mehmed	Çelebi oğlu İsmail	Sofu Ahmed	Veli oğlu Abdi	Kuduz oğlu İsmail
Halil Beşe Çocuk	Çelebi oğlu Osman	Murteza oğlu İsmail	Değirmancı oğlu Süleyman	Kander Oğlu İsmail	Yekûn nefer 19	

Beş nefer amelmandedir.

Karye-i Kemaller

Hatib Mustafa Efendi	Hacı oğlu Ömer Beşe	Minva oğlu Kızıl Hasan	İbrahim Ağanın Hasan Beşe	Bıyıklı Ali Beşe	Bıyıklı Mustafa	Seyyid Himmet
----------------------	---------------------	------------------------	---------------------------	------------------	-----------------	---------------

AZİZ ALTI

Süleyman Çelebi oğlu Molla Halil	Mırıldı oğlu Abdullah	Musa oğlu Osman	Hulak Osman (Tutrakan 'da)	Enişte Süleyman	Caiz İbrahim Beşe	Cılız oğlu Ahmed Beşe (Tutrakan' dadır)
Çakır oğlu Ömer Beşe	Topal Mustafa	Kara İbrahim	Karındaşı Ömer Beşe	Gedik oğlu İbrahim Beşe (Tutrakan' dadır)	Yekûn nefer 15	

Karye-i Turhan

Pehlivan oğlu Salih Ağa	İsa oğlu İsmail	Karındaşı Mustafa Ağa	Diğer karındaşı Bekir Beşe	Ceylan oğlu Memiş Beşe	Mustafa oğlu Çelebi Süleyman Beşe	Zülfikar Beşe
Deli Bekir Beşe	Kara Veli oğlu Mehmed Beşe	Özenlerli Osman Beşe	Çırakçı oğlu İsmail	Deli Mehmed İhtiyar	Ve oğlu Halil	Karındaşı Kara Ali
Deli İsmail Beşe	Abdürrahim oğlu İbrahim	Karındaşı Ömer	Deli İsmail oğlu Ahmed Beşe (Tutrakan' dadır)	Bektaş oğlu Ali Beşe	İmam ve Hatip Ömer Efendi	Ve oğlu Mustafa
Kara oğlu Ömer Beşe	Karındaşı Halil Beşe	Oğlu Yolcu İsmail	Halil karındaşı oğlu İsmail	Pusat oğlu Mustafa Beşe	Merkumun oğlu Süleyman Beşe	Yekûn nefer 21

Yedi neferi amelmande ve alildir.

Karye-i Kalaycı

İmam Molla Ali	Engerek Oğlu İbrahim Beşe	Hoklaz oğlu Ahmed Beşe	Köçek Hasan oğlu Mehmed	Eyüb oğlu İsmail Beşe	Ve oğlu Mustafa Beşe	Ali Emir oğlu Hasan Beşe
Ve oğlu Hüseyin Beşe	Terzi Mustafa	Terzi oğlu Bekir Beşe	Karabacak oğlu Köse Mustafa	Veli oğlu Ahmed Beşe	Ve oğlu Mehmed (Tutrakan' dadır)	Kelek oğlu Mehmed Beşe (Tutrakan' dadır)
Ramazan oğlu Halil Beşe	Ve oğlu Mustafa	Molla Abdullah Beşe	Ve oğlu Ahmed Beşe	Terzi oğlu İbrahim	Ve oğlu Bilal Beşe	Yekûn nefer 20

Beş neferi üç neferi Tutrakan'da ikisi İmam ve hatib.

**DİVANEORMAN NAHİYESİ'NDEN 1768-1774 OSMANLI-RUS HARBİNE ASKER
TEMİNİ VE DİVANEORMAN NAHİYESİ'NİN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ
(1773 Tarihli 6445 Numaralı Deftere Göre)**

Karye-i Lebnik

İmam-ı karye Ahmed Efendi	Osman Amuca	Ve merkumun oğlu Ahmed	İvaz oğlu Ahmed	Pehlivan oğlu Hasan Beşe	Bayram oğlu Veli Beşe	Ve Mustafa Beşe
İbrahim oğlu Musa Amuca ve İsmail	Köse oğlu Osman Beşe	Hoca oğlu Ömer Beşe	Kaya oğlu Ahmed Beşe	Kara Ali oğlu Halil Beşe	Köse oğlu Süleyman Beşe	Koca İsmail oğlu Kara Mehmed Beşe
Kuban oğlu Ömer Beşe	Tarhanacı Hüseyin Beşe (Tutrakan' dadır)	Murad oğlu Ali Beşe (Tutrakan' dadır)	Abdülfettah oğlu Hüseyin Beşe (Tutrakan' dadır)	Yekûn nefer 18		

Karye-i Kuyucak-ı Kebir

İmam-ı karye Hasan Efendi	Karındaşı Molla İbrahim	Kara Mustafa Beşe oğlu Memiş Beşe	Monla Mustafa	Yalma Halil Beşe	Himmet oğlu Ali Beşe	Karındaşı Mustafa Amuca
Hoca oğlu Hüseyin Beşe	Oğlu İsmail Beşe (Tutrakan' dadır)	Hoca oğlu Mustafa Beşe	Kurk oğlu Hüseyin Amuca	Oğlu Mehmed Beşe	İsmail oğlu Musa Beşe	Mahmud oğlu Osman Beşe
Diğer oğlu Koca Abdullah	Diğer oğlu Molla İsmail	Emir Abdi oğlu İsmail Beşe	Turhan oğlu Ömer Beşe	Topal oğlu Hüseyin Beşe	Kara Baki oğlu Halil Beşe	Kalfa Köylü Mustafa Beşe
Diğer oğlu Halil Alemdar (Tutrakan' dadır)	Kavalcı oğlu Seyid İbrahim	Dişli oğlu Ahmed Beşe	Macar oğlu Ali Beşe	Pehlivan oğlu Salih Beşe	Satı Oğlu İbrahim Beşe	Bekir Beşe oğlu Ali Beşe
Hacı Yusuf karındaşı Ahmed Beşe	Borlu Osman Beşe	Bünyamin? oğlu Seyyid Ahmed	Merkumun oğlu Süleyman Alemdar (Tutrakan' dadır)	Sakallı oğlu İsmail	Damadı Halil Beşe	Kanber oğlu Seyyid Yusuf
Topal Ömer Beşe Amelman de	Kanber oğlu Hüseyin Beşe	Merkumun oğlu İbrahim Beşe	Ali Beşe oğlu Hasan Beşe	Pervaz oğlu Ali Beşe	Molla Salih oğlu Molla Osman	Topal oğlu Hasan (Tutrakan' dadır)

AZİZ ALTI

Kara Mehmed oğlu İbrahim Beşe	Ve oğlu Halil Beşe	Elhac İbrahim oğlu Ömer Beşe	Halil oğlu Mehmed Amuca (Mecruhdur)	Oğlu Hüseyin Beşe	Macar Oğulları Hüseyin Beşe ve Veli Beşe	Ve oğlu Mustafa
-------------------------------	--------------------	------------------------------	-------------------------------------	-------------------	--	-----------------

Yekûn 49-16= 33. Dokuz neferi Tutrakan'da ve iki neferi mecruh beş neferi amelmande-yi alildir.

Karye-i Kuyucak Kasım

Uzun oğlu Mustafa Beşe	Deli Yusuf oğlu Mustafa Beşe	Ömer oğlu Penye Beşe	Helvacı oğlu Deli Hasan	Debbağ oğlu İsmail Beşe (Mecruhdur)	Gürgenli oğlu Hüseyin Beşe	Diğer oğlu Mustafa Beşe
Şaban oğulları Ahmed ve Çakır	Süleyman oğlu Ahmed Beşe	Muslu oğlu Mehmed Beşe	Topal Mustafa Beşe	Hüseyin Çoban oğlu Molla Mustafa	Çoban oğlu Halil beşe	Bucaovalı İbrahim Beşe

Yekûn nefer 14. Beş neferi mecruh ve alil ve amelmandedir.

Karye-i Zincirli Kuyucuk

İmam Mustafa Efendi	Minva oğlu Ahmed Beşe	Köse oğlu Kara Ahmed Beşe	Ömeran oğlu Hüseyin Beşe	Maden oğlu Hasan Amuca	Ve oğlu Halil Beşe	Haydar oğlu Abdi Beşe
Koca İsmail oğlu Halil	Topal Şahin oğlu Molla İbrahim	Cenk oğlu Hüseyin Beşe	Muslu oğlu Mustafa Beşe	Mehmed Beşe oğlu İbiş Beşe	Kara Ali oğlu Salih Beşe	Bilal oğlu İbrahim Beşe
Diğer oğlu Ömer Beşe	Deli Mehmed oğlu Mehmed Beşe	Güliz oğlu İbrahim Beşe	Cabbar oğlu Halil Beşe	Paşalı Mustafa	Kara Hüseyin oğlu Osman Beşe	Ve Kostluk oğlu Osman Beşe
Tokmak Hüseyin Beşe	Toska oğlu Halil Beşe	Nasreddin oğlu Hulak Hüseyin	Fındıkcı Hüseyin Beşe	Tatar Ahmed	Terzi Osman	Arab Amuca Halil
Oğlu Mustafa	Minva oğlu Mustafa	Deli Beşe oğlu İsmail	Koca Mustafa Beşe	Terzi oğlu Mustafa Beşe	Satı oğlu Halil Beşe	Ve Hacı oğlu İbrahim Beşe

Yekûn nefer 35. Üç neferi mecruhdur.

Karye-i Uzuncaalan

Hatib İbrahim Efendi	Murteza oğlu İbrahim Beşe	Benli oğlu Hüseyin Beşe	Damadı Hüseyin Beşe	Pehlivan oğlu Memiş Beşe	Abdullah oğlu Hüseyin Beşe	Bilal Beşe
----------------------	---------------------------	-------------------------	---------------------	--------------------------	----------------------------	------------

**DİVANEORMAN NAHİYESİ'NDEN 1768-1774 OSMANLI-RUS HARBİNE ASKER
TEMİNİ VE DİVANEORMAN NAHİYESİ'NİN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ
(1773 Tarihli 6445 Numaralı Deftere Göre)**

Bilal karındaşı Mustafa	Ve Abdullah karındaşı İbrahim Beşe	Halil Ağa	Sarı oğlu Osman Beşe	Tarhanacı oğlu Kara Ali	Deli Hasan Beşe	Deli oğlu Salih Mehmed Beşe
Uzun İsmail	Abdullah oğlu Osman	Ve karındaşı Ali	Topal oğlu İbrahim	Cebe oğlu Koca Hüseyin	Veli oğlu Amuca Ahmed Beşe	Veli Beşe oğlu
Cemetli oğlu Halil Çelebi	Ve oğlu Ali Beşe	Cemet oğlu Süleyman Beşe	Bekir oğlu Kara Ahmed Beşe	Yakub oğlu Halil	Şalvarlı oğlu Abdi	İbiş Beşe
Yakub oğlu Yusuf	Yekûn nefer 30					

On nefer amelmande. Beş nefer ilam-ı esamileri tahrir olundu.

Karye-i Topcu

Kara Ahmed Beşe oğlu Mehmed	Değirmenci Ahmed Beşe	Abdullah oğlu Osman Beşe	Diğer oğlu Mehmed Beşe	Murad oğlu Ahmed Beşe	Ali Çoban oğlu Mustafa Beşe	Murad oğlunun oğlu Mehmed Beşe
Değirmenci karındaşı İbrahim Beşe	Yekûn nefer 8					

Beş nefer amelmandeleri tahrir olundu.

Karye-i Arslan

Kiriş oğlu Halil Beşe	Latif oğlu Ahmed Beşe	Topal oğlu Hüseyin Beşe	Çoban oğlu Veli Beşe	Kuru Halil Beşe	Monla Veli	Seyfi Beşe
Monla oğlu İbrahim Halil	Ali'nin oğlu Fatih Beşe	Setelli oğlu Hasan Beşe	Çaylak oğlu Mustafa Beşe	Pınar oğlu Halil Beşe	Saltuk oğlu İbrahim Beşe	Çolak Hasan (Tutrakan'dadır)
Hüccet oğlu İbrahim	Yekûn nefer 15					

Altı nefer amelmandesiyle alileri tezekkür olundu.

Karye-i Kokarca-i Sagir

Böğürücü ... Beşe	Memiş Amuca oğlu Ahmed Beşe	Kara Ali Mustafa oğlu Beşe	Berber oğlu Hüseyin	Kara İbiş	Ramazan Çelebi oğlu	Koca Hasan oğlu
----------------------	-----------------------------------	----------------------------------	---------------------------	-----------	------------------------	--------------------

AZİZ ALTI

					Mahmud Beşe	Hüseyin Beşe
Yamuk oğlu Hüseyin Beşe	Emir Süleyman	Ve Sulu İbrahim	Toma Mustafa	Receb oğlu Memiş Amuca	Yekûn nefer 14	

Dört amelmande ve beş uşaktır.

Karye-i Kalova

İmam Salih Efendi	Hatib Hüseyin Efendi	Cabi oğlu Halil	Cali? Oğlu Ömer	Derviş oğlu Hasan	İmam oğlu Molla Hasan	Hacı oğlu Süleyman
Odabaşı	Cin Ali Beşe	Molla oğlu Osman	Kara Ömer Beşe	Akbaş oğlu Ali Beşe	Oğlu Ahmed (Sekbandır)	Ak Osman Beşe
Çalık oğulları İsmail Ahmed (Sekbandır)	Satı oğlu Ömer Beşe	Ömer oğlu Hasan Beşe	Sefer oğlu Osman Beşe	Teküroğlu İsmail Beşe	Kanburoğulları Osman Beşe Mehmed Beşe (Sekbandır)	Molla Veli
Tataroğlu Hüseyin Beşe	oca Ahmed Beşe	Budayolu Musa	Elbaşı Hüseyin Beşe	Kalenderoğlu Ahmed Beşe	Kalenderoğlunun oğlu İbrahim	Kör Hasan Beşe
Kalender oğlu Ali Beşe	Cafer oğlu Salih	Oğlu Mustafa (Sekbandır)	Kara İsmail	Karındaşı Osman	Kurd Ali Beşe	Ve oğulları İsmail ve Mehmed (Sekbandır)
Kara Mustafa Beşe	Aşık oğlu Halil Beşe	Veli Ömer Beşe	Köçek Hasan Beşe	Gariççe oğlu Halil Beşe	Şaban oğlu İsmail Beşe	Meryem Damadı Veli Beşe
Hacı Hasan Ağa	Bekir Beşe	Kayalı oğlu Ali Beşe	Sarı Mehmed Beşe	Çoban Osman Beşe	Kayalı oğlu Halil	Karındaşı İbrahim

Yekûn 51.

Karye-i Kokarca-i Kebir

Molla Hasan oğlu Molla Hüseyin	Musa Beşe	Takut oğlu Osman	Takut oğlu Hüseyin	Kara Osman	Yekûn 5	
--------------------------------	-----------	------------------	--------------------	------------	---------	--

**DİVANEORMAN NAHİYESİ'NDEN 1768-1774 OSMANLI-RUS HARBİNE ASKER
TEMİNİ VE DİVANEORMAN NAHİYESİ'NİN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ
(1773 Tarihli 6445 Numaralı Deftere Göre)**

Karye-i Ada-i Koz

Pabuccu oğlu Mehmed Beşe	İlyas oğlu Hüseyin	İlyas oğlu İsmail	Çolak oğlu Hasan Beşe	İvaz Beşe	Topal Halil	Uzun Hasan Beşe
Karındaşı Mustafa Beşe	Akbaş oğlu Mustafa Beşe	Deli Ali Beşe	Karındaşı Veli Beşe	Süleyman Çelebi	Bucalık Oğlu Süleyman	Karındaşı Mustafa
Turhan oğlu İsmail	Boyacı oğlu İsmail	Karındaşı Halil	Hatib Molla İbrahim	Rıdvan oğlu	Koçak oğlu Hüseyin Beşe	Koçak oğlu Ali Beşe
Deli Ahmed	Terzi oğlu İsmail Beşe	Kara İbrahim oğlu Ahmed Beşe	Oğlu Memiş	Şerli oğlu Mustafa	Kara Mustafa oğlu Osman ve Mustafa	Bozuk oğlu Veli Beşe
Solak oğlu Ali Beşe ve İbrahim	Yekûn 31					

Karye-i Salihler

İmam Musa Efendi	Bazırganlı Ahmed Beşe	Abbas oğlu Osman	Kürüm Beşe	Balcıoğlu İsmail	Ve Molla Ahmed	Veli Çoban oğlu İbiş
Kara Mustafa oğlu Ahmed	Halil Amuca	Kanber oğlu Musa	Yakub oğlu İsmail	Salih Amuca	Deli Ahmed	Yalama oğlu Ahmed Beşe
Kulaoğlu Ali Beşe	Kara Memiş	Yürekcioğlu Osman Beşe	Yekûn 17			

Karye- Zavid

Hatib Halil Efendi	Alemdar Hasan oğlu İsmail	Kara Ahmed oğlu Ahmed Beşe	Topal Mustafa	Kara Ahmed oğlu Hüseyin	Kara Ahmed oğlu Osman	Amucasioğlu İbrahim
Kara Bela oğlu Hüseyin	Kara Bela oğlu Bekir	Uzun oğlu İbiş Beşe	Parmaksız Ömer	Hasan oğlu Ali	Pişli? Amuca	Çoban oğlu Bekir Beşe
Kayış oğlu Ömer	Benuca oğlu İsmail	Kerim Ahmed Beşe	Kerim oğlu Hasan Beşe	Topal Ali	Mahmud oğlu Halil	Veli Hasan oğlu Yusuf
Sadık Beşe	Mecikmande Beşe	Yekûn 25				

AZİZ ALTI

Karye-i Yunuslar

Deli Beşe oğlu Ali Beşe	Çolak Halil oğlu Mustafa Beşe	Deli Boşnak Hüseyin Oğlu Süleyman	Karındaşı Yusuf	Kerim oğlu Ali	Kerim oğlu Osman	Molla Ömer Oğlu Hüseyin
Molla Ömer oğlu Ali	Cevak oğlu İbrahim oğlu Ali	Molla Ali	İsmail Ağa	Derviş oğlu Hasan	Derviş oğlu Süleyman	Terzi Halil oğlu Ömer
Mestli oğlu Osman (Tutrakan'dadır)	Kambur Halil	Topal Halil oğlu Ali	Yine Topal oğlu Ali	İbrahim oğlu Hasan	Tatar Mehmed	Şahin oğlu Süleyman
Şahin oğlu İsmail	Hatib Ali Efendi	Yekûn 23				

Karye-i Şir Murad

Hatib Molla Süleyman	Hacı Ali	Oğlu Hüseyin	Gerçek oğlu Ömer	Hasan Beşe oğlu Mustafa	Çude oğlu Mehmed	Bali oğlu Ali
Murteza oğlu Ömer	Murteza oğlu İbiş	Emir oğlu Ali	Emir oğlu Halil	Ahmed Emir oğlu Hasan	Ahmed Emir oğlu Hüseyin	Mehmed Beşe oğlu İsmail

Yekûn 14

Karye-i Karakocalar

Kösec Mehmed	Oğlu Ahmed	Oruç Halil oğlu Zeyni	Bese Hasan Beşe	Mustafa Amuca	Kara Ali oğlu Süleyman	Kara Osman Beşe
Berber oğlu Halil	Kara Abdi oğlu Osman	Ayan oğlu Mustafa	Ayan oğlu Süleyman	Ayan oğlu İbrahim	Bilal oğlu Halil	Nasreddin oğlu Hüseyin
Nasreddin oğlu Osman	İmam oğlu Mustafa	Kalovalı Ömer	Ve Ceyb Arzuman oğlu Mehmed	İbiş oğlu İsmail	Yekûn 19	

Karye-i Caferler

Arslan oğlu İbrahim	Yevmen? oğlu Ahmed	Veli Çoban oğlu Hasan	Veli Çoban oğlu Abdullah	İmam Molla Osman	Kabadiş oğlu Hüseyin	Mehmed Beşe oğlu Ömer Beşe
Bayramlı oğlu Abdullah	Topal oğlu Musa	Molla Bilal	Molla Hüseyin	Yekûn 11		

**DİVANEORMAN NAHİYESİ'NDEN 1768-1774 OSMANLI-RUS HARBİNE ASKER
TEMİNİ VE DİVANEORMAN NAHİYESİ'NİN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ
(1773 Tarihli 6445 Numaralı Deftere Göre)**

Karye-i Mümin Dede

İmam Molla Mehmed	Sakallu oğlu Halil	Ve İbrahim Beşe	İslam oğlu Halil	Oğlu Ali ve Halil	Şaban oğlu Halil Beşe	Koca Osman Beşe
Oğulları Ali ve Hasan	Ve karındaşları Hüseyin ve Memiş ve Mustafa	Hatib Molla Ömer	Gül Ahmed Beşe	Ve oğlu Mehmed Beşe	Seyyid Ahmed	Karındaşı Ali
Ve Seyid Ahmed oğulları İsmail ve Veli Beşe	Kara İbrahim oğlu Ali ve Ahmed ve Eyüb	Kara Mehmed Beşe	Fatih Beşe oğlu Ali	Yekûn 23		

Karye-i Sığırclar

Hatib Molla İbrahim	Zeynel oğlu Halil Beşe	Oğlu İsmail	Köylü oğlu Osman	Köylü oğlu İsmail	Kocalı Mehmed Beşe	Kara Hasan Beşe
Şaşkun oğlu Ömer Beşe	Kara Mehmed oğlu Osman	Kara Mehmed oğlu Hasan	Armağan oğlu Hüseyin Beşe	Külahlı Musa	Ve Yayla Yusuf	Külahlı karındaşı Ali ve Hasan ve Selim ve Osman
Salkım Ahmed	Ömer Amuca	Pesi Ahmed Beşe	Deli Ömer Beşe	Kara Mehmed Beşe	Kara Mehmed oğlu İbrahim	Hasan Emir oğlu Osman
Deli Ahmed Beşe	Topal Amuca oğlu İbrahim	Kayalı oğlu Ahmed	Kayalı oğlu Mehmed	Kayalı oğlu Osman	Kayalı damadı Mehmed Beşe	Hüseyin Beşe

Yekûn 31.

Karye-i Nesimler ve Kurt Yalılar

Osman Beşe oğlu Ali Beşe	Ve oğlu Veli Beşe	Poyraz oğlu İbrahim Beşe	Halayık oğlu Ramazan Beşe	Topal Abdullah	Peruk oğlu Ali Beşe	Kara Hasan
-----------------------------------	----------------------------	-----------------------------------	---------------------------------	----------------	---------------------------	---------------

Yekûn 7.

Karye-i Köse Abdi ve Kanebe

Yüz Seyid Halil	Pestelli Amuca	Mustafa	Kota Mehmed Beşe	İbrahim Amuca	Halil Ağa	Köçek oğlu	İbiş Beşe
-----------------------	-------------------	---------	------------------------	---------------	--------------	---------------	--------------

AZİZ ALTI

					Ömer Beşe	
Osman Çelebi oğulları Memiş Beşe ve İsmail Beşe	Oğlu Halil Beşe (Tutrakan'dadır)	Cura Hüseyin	Halil Beşe	Karib Ahmed Beşe	Büber oğlu Mehmed Beşe	Büber oğlu Halil Beşe
Deli İbrahim oğlu	Kırca Hasan Beşe	Uzun oğlu Osman	İbrahim Beşe Kârcı Veli Beşe (Tutrakan'dadır)	Topal Ömer	Kurt İsmail	Hatip Osman Efendi
Karındaşı Mustafa	Halil Alemdar karındaşı Ali	Zülfikar oğlu Mehmed Beşe	Zülfikar oğlu Ahmed Beşe	Bıyıklı Amuca	Molla İbrahim	İvaz oğlu Ali Beşe
Hatib oğlu Mustafa	Bedi oğlu Memiş Beşe	Çaylak Osman Beşe	Yekûn 31			

Karye-i Rahimler

İmam Molla Hüseyin	İmam karındaşı Osman	Abdullah Amuca oğlu Hasan	Hacı oğlu Memiş Beşe (Tutrakan'dadır)	Hacı oğlu Bekir Beşe	Yusuf Çelebi oğlu Osman	Receb oğlu Mustafa
Musa Amuca	Emir Ali	Yekûn 9				

Karye-i Balabanlar

Yahşi oğlu Eyüb Beşe	Şaban oğlu Halil Beşe	Mahmud oğlu Halil Beşe	Karındaşı İsmail Beşe	Köse İsmail Beşe	Mazlum oğlu Mustafa Beşe	Karındaşı Ahmed Beşe
Himmet oğlu Hasan	Abdurrahman oğlu Ahmed Beşe	Yekûn 9				

Karye-i Selahaddin

Hacıoğlu Hüseyin Çelebi	Hacıoğlu Ali Beşe	Kara Ali Beşe	Molla oğlu Ömer	Molla oğlu Süleyman	Ömer Çelebi oğlu Ahmed Beşe	İmam oğlu İbrahim
İmam oğlu Mustafa	Emir oğlu Süleyman	Gedik oğlu İsmail	Gedik oğlu Mehmed	Veli Amuca	Nasuh Amuca	Fatih Beşe
Kara Mustafa	Yekûn 16					

**DİVANEORMAN NAHİYESİ'NDEN 1768-1774 OSMANLI-RUS HARBİNE ASKER
TEMİNİ VE DİVANEORMAN NAHİYESİ'NİN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ
(1773 Tarihli 6445 Numaralı Deftere Göre)**

oğlu Süleyman						
------------------	--	--	--	--	--	--

Karye-i Kara Saat

Deli Hasan oğlu Hüseyin	Karındaşı Mehmed	Oğlu Hüseyin	Diğer oğlu Mustafa	Koca Ali oğlu İbiş	Koca Ali oğlu Memiş	Sofcu oğlu Ali
Ahmed oğlu İsmail	Mustafa Çelebi	Karındaşı oğlu Ahmed	Yekûn 10			

Karye-i Mumcular

Kara Hasan Çelebi	Oğlu Kara Ahmed	Karındaşı Salih Beşe	Halayık oğlu İbrahim	Cılız Ali Beşe	Deli Salih	Ramazan oğlu Ahmed Beşe
Evlecek Mehmed Beşe	Cem'an yekûn 8					

Hurre be marifetil ayan vel ahali ... el fakirül ileyhi azze şanuhül kadim es-
seyid Ahmed el müvella hilafe be medine-i Hezargrad gufre lehü
Hezargrad mahallatı neferatı
Nahiye-i İvrana kuraları neferatı 540
Nahiye-i Kara Lom kuraları neferatı 540
Nahiye-i Divaneorman Neferatı 540
Toplam: 1620

Tahrir ve defter olunan neferatdan bin altıyüz neferi bilcümle ayan ve ahali
ittifakıyla üç sınıfa mukassam için intihab ve beher mah beş yüz kırk nefer darb-ı
harbe kadir asker Tutrakan muhafazası için irsal itdikçe alelesami karye ve şöhretiyle
defterleri Tutrakan muhafızı saadetlü Abdullah Paşa hazretleri irsal idüp maadası
umur-u seferiye ve mübayaat ve mukayese-i müslühun-ı medine-i mezbure kazası
kularından terk olunmasına müsaide buyrulmak niyazıyla mübaşiri çukadar-ı
hazret-i sadr-ı âli elhac Ahmed Ağa kulları yedine virilen defterdir.

AZİZ ALTI

KAYNAKÇA

Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi Nüfus Defterleri, Defter No: 6445 (COA NFS.d. 6445).

ACAR, Kadir, *Osmanlı Devleti'nde Bir İdârî Reform Denemesi: Tuna Vilâyeti (1864-1867)*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Tez Danışmanı: Necdet Hayta, Ankara 2013.

ÂŞIK PAŞAZADE, *Osmanoğulları'nın Tarihi*, (çev.) Kemal Yavuz, M. A. Yekta Saraç, K Kitaplığı, İstanbul 2003.

BALIVET, Michel, *Şeyh Bedreddin Tasavvuf ve İsyan*, (çev.) Ela Güntekin, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 2005.

DOĞRU, Halime, *XIII.-XIX. Yüzyıllar Arasında Rumeli'de Sağ Kolun Siyasi Sosyal Ekonomik Görüntüsü ve Kozluca Kazası*, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir 2000.

_____, *1844 Nüfus Sayımına Göre Deliorman ve Dobruca'nın Demografik Sosyal ve Ekonomik Durumu*, TTK, Ankara 2011.

ENGİN, Refik, *Trakya ve Balkanlarda Bektaşilik ve Bektaşî Sürekleri*, Alevi-Bektaşî Kültür Enstitüsü Yayınları, Almanya 2014.

İNALCIK, Halil, "Osmanlı-Rus Rekabetinin Menşei ve Don-Volga Kanalı Teşebbüsü (1569)", *Bellekten*, C. XII, Ankara 1948, ss. 349-409

_____, "Osmanlı-Rus İlişkileri 1492-1700", *Türk-Rus İlişkilerinde 500 Yıl 1491-1992 Sempozyumu Bildirileri*, TTK, Ankara 1999, ss. 25-35.

JORGA, Nicolae, *Osmanlı İmparatorluğu Tarihi IV*, (çev.) Nilüfer Epçeli, Yeditepe Yayınları, İstanbul 2005.

KAYAPINAR, Ayşe, "Bulgaristan'da Osmanlı Hâkimiyetinin Kurulması: Dönemlendirme Sorunu ve İskân", *Türk Tarihinde Balkanlar*, C. 1, (ed.) Zeynep İskefiyeli, vd., Sakarya Üniversitesi Balkan Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Yayınları, 2013, ss. 313-334.

DİVANEORMAN NAHİYESİ'NDEN 1768-1774 OSMANLI-RUS HARBİNE ASKER
TEMİNİ VE DİVANEORMAN NAHİYESİ'NİN DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ
(1773 Tarihli 6445 Numaralı Deftere Göre)

KIRCA, Ersin, *Başbakanlık Osmanlı Arşivi 168 Numaralı Mühimme Defteri (S.1-200) (1183-1185/1769-1771) Transkripsiyon Değerlendirme*, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Danışman: Erhan Afyoncu, İstanbul 2007.

KIEL, Machiel, "Deliorman", *DİA*, C. 9, İstanbul 1994, ss. 141-144.

_____, "Hezargrad", *DİA*, C. 17, İstanbul 1998, ss. 297-300.

KORKMAZ, Esat, *Alevilik ve Bektaşilik Terimler Sözlüğü*, Anahtar Kitaplar Yayınevi, İstanbul 2005.

KOYUNCU, Aşkın, "Tuna Vilâyeti'nde Nüfus ve Demografi", *Turkish Studies*, Volume 9/4 Spring Ankara 2014, ss. 675-737.

KÖKSAL, Osman, "XIX. Yüzyıl Ortalarında Şumnu'daki Gayrimüslim Sekenin Demografik, Sosyo-Ekonomik Görünümü", *Eskişehir Osman Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 6, S. 2, 2005, ss. 185-213.

_____, "XIX. Yüzyıl Ortalarında Bir Osmanlı Kasabası'ndaki Şahıs Adı Profili", *Bilig*, S. 65, 2013, ss. 231-246.

KURAT, Akdes Nimet, *Türkiye ve Rusya*, Kültür Bakanlığı Yayınları, 1990.

KURTOĞLU, Fevzi, *1768-1774 Türk-Rus Harbinde Akdeniz Harekâtı Ve Cezayirli Gazi Hasan Paşa*, Deniz Matbaası, İstanbul 1942.

MEMİŞOĞLU, Hüseyin, *Bulgaristan'da Türk Kültürü*, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara 1995.

Muharrerât-ı Nâdire, Yayıma Hazırlayan: Ali Aktan, TTK, Ankara 2018.

Mustafa Nuri Paşa, *Netayic'ül-Vukuat*, C. III-IV, (sad.) Neşet Çağatay, TTK, Ankara 1992.

Mütercim Asım Efendi, *Burhan-ı Katı*, TDK, İstanbul 2009.

OCAK, Ahmet Yaşar, *Babailer İsyanı Aleviliğin Tarihsel Alt Yapısı Yahut Anadolu'da İslam-Türk Heteredoksisinin Teşekkülü*, Dergâh Yayınları, İstanbul 2009.

AZİZ ALTI

PAKALIN, Mehmet Zeki, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü I*, 3, MEB, İstanbul 1983.

SALCI, Vahit Lütfi, “Trakya’da Türk Kabilleri I Amuca Kabilesi”, *Türk Amacı Dergisi*, Yıl: 1 Sayı: 7, II. Kânun 1942, s. 311-315.

SELÇUK, Hava, “Osmanlı Devleti’nin Balkanlarda Uyguladığı İskân Siyaseti (1432-1481)”, *Türk Tarihinde Balkanlar*, C. 1, (ed.) Zeynep İskefiyeli, vd., Sakarya Üniversitesi Balkan Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Yayınları, 2013, ss. 335-354.

SEZEN, Tahir, *Osmanlı Yer Adları*, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara 2017.

TURAN, Ömer, *The Turkish Minority In Bulgaria (1878-1908)*, TTK, Ankara 1998.

“Tutrakan”, *Meydan Larousse Büyük Lügat ve Ansiklopedi*, Sabah Yayınları, C. 19, 1992.

UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, *Osmanlı Tarihi*, C. 4, 1. Bölüm, TTK, Ankara 1978.

ZINKEISEN, Johann Wilhelm, *Osmanlı İmparatorluğu Tarihi*, C. 5, (çev.) Nilüfer Epçeli, Yeditepe Yayınları, İstanbul 2011.